

VEDLEGG 3: GUIDE – ORD OG UTTRYKK BRUKT I UTDANNINGSPOLITISK PLATTFORM

Dette notatet inneholder forklaringer på en del av begrepene som brukes i plattformen. Sentralstyret håper begrepsforklaringene kan komme godt med i forberedelsene frem mot landsmøtet.

INNHold

Institusjonell frihet/autonomi	2
Læringsmiljø.....	2
Kvalifikasjonsrammeverket (NKR)	2
Læringsutbytte.....	2
Rammeplan	2
Skikkethetsvurdering	3
Opptaks- og poengordninger	3
Normalfordelingsprinsippet.....	3
Kvalitetsreformen	4
Inkubator	4
Norsk forskningsråd (NFR).....	4
SFU og SFF	4
Sentre for fremragende utdanning (SFU):.....	4
Senter for fremragende forskning (SFF):	4
Råd for samarbeid med arbeidslivet (RSA)	4
Kvalitetssikringssystem	5
NOKUT.....	5

INSTITUSJONELL FRIHET/AUTONOMI

Selv om Kunnskapsdepartementet (KD) har det overordnede ansvaret for høyere utdanning i Norge, har institusjonene frihet til å bestemme over store deler av sin egen virksomhet. Denne friheten kalles institusjonell autonomi.

LÆRINGSMILJØ

Læringsmiljø kan defineres som summen av alle forhold som innvirker på studentens mulighet til å tilegne seg kunnskap. Dette kan være fysiske forhold, planer, lærestoff, læremidler, organisering av undervisningen, arbeidsformer, vurderingsformer, sosiale relasjoner og holdninger til læring.

Styret ved utdanningsinstitusjonen har ansvar for at læringsmiljøet på institusjonen, herunder at det fysiske og psykiske læringsmiljø er fullt forsvarlig ut fra en samlet vurdering av hensynet til studentenes helse, sikkerhet og velferd. Det er lovfestet gjennom Universitets- og høyskoleloven (UH-loven) at alle institusjoner skal ha et læringsmiljøutvalg (LMU). LMU skal delta i planleggingen av tiltak vedrørende læringsmiljø, og skal følge utviklingen i spørsmål som angår studentenes trivsel, sikkerhet og velferd.

KVALIFIKASJONSRAMMEVERKET (NKR)

Kvalifikasjonsrammeverket beskriver det læringsutbyttet det forventes at studenter som har fullført utdanning på det aktuelle nivå skal ha ved endt utdanning. Læringsutbyttet for høyere utdanning beskrives i kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse. Graderingen av prestasjonen gjøres ved hjelp av karakterskalaen.

Kvalifikasjonsrammeverket er inndelt i flere nivåer, der nivå 6 og 7 tar for seg høyere utdanning. Det nasjonale kvalifikasjonsrammeverket er utarbeidet etter europeiske standarder, og nivåene er like i hele Europa.

LÆRINGSUTBYTTE

Læringsutbytte er det studenten skal sitte igjen med i hvert enkelt fag. Alle emner har egne læringsutbyttebeskrivelser hvor det presiseres hva slags læringsutbytte studenten skal inneha etter emnets slutt.

Læringsutbyttebeskrivelsene inneholder kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse. Kunnskaper er den konkrete forståelsen av teorier, fakta, begreper eller prinsipper innenfor et fag eller fagområde. Ferdigheter innebærer studentens evne til å anvende kunnskapen til å løse problemer og oppgaver. Med generell kompetanse forstås evnen til å anvende kunnskap og ferdigheter på selvstendig vis i ulike situasjoner gjennom å vise samarbeidsevne, ansvarlighet, evne til refleksjon og kritisk tenkning i utdannings- og yrkessammenheng.

RAMMEPLAN

Noen utdanninger er rammeplanstyrte. Det vil si at enkelte utdanninger har fastlagte nasjonale rammer/retningslinjer for hvordan utdanningen skal utformes når det kommer til læringsutbytte, fagsammensetning og/eller -struktur og praksis. Rammeplanene er generelle, men de bidrar til å sikre nasjonale standarder. Utdanninger der dette er gjeldende, er enkelte profesjonsutdanninger,

som lærerutdanningene, de fleste helse- og sosialfaglige utdanninger, ingeniørutdanning og bachelor i regnskap og revisjon.¹

SKIKKETHETSVURDERING

I [forskrift om skikkethet](#) i høyere utdanning er det regulert hvilke utdanninger som skal omfattes av skikkethetsvurdering. Utdanninger som omfattes av skikkethetsforskriften skal være utdanninger der kandidatene gjennom utdanningsløp og yrkesliv kommer i kontakt og jobber med særlig sårbare og utsatte samfunnsgrupper, eksempelvis barn eller syke mennesker og/eller eldre. Skikkethetsarbeid er nødvendig for å luke ut kandidater som ikke er skikket for yrket de utdanner seg til. Hvis det er begrunnet tvil om en student er skikket, blir det foretatt en særskilt skikkethetsvurdering.

Skikkethet og egnethet er ikke det samme.

OPPTAKS- OG POENGORDNINGER

Opptak til høyere utdanning bygger normalt på [generell studiekompetanse](#) fra videregående skole, men det finnes også andre ordninger. Eksempler på dette er [23/5-regelen](#) eller [realkompetanse](#).

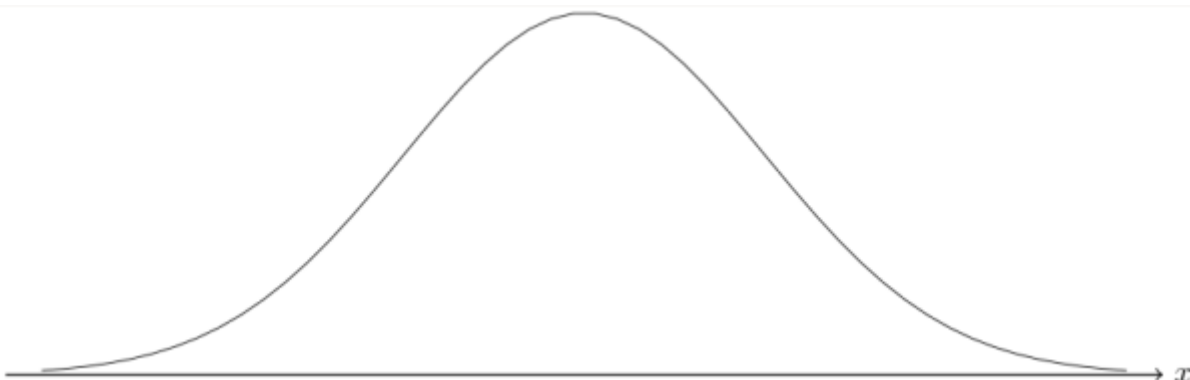
Enkelte institusjoner har også [egne opptak og tilrettelagte løp](#) for studenter som enten mangler spesiell studiekompetanse eller ikke har generell studiekompetanse fra videregående, slik som Y-vei for ingeniørutdanningen, tresemesterordning (TRES) eller forkurs.

Opptak til høyere utdanning på bachelornivå og integrerte masterutdanninger foregår i hovedsak gjennom Samordna Opptak. Opptak gjøres på bakgrunn av poengberegning, som kort sagt går på å regne karaktersnitt (og gange med ti) og legge realfagspoeng, språkpoeng, kjønnspoeng, opptaksprøvepoeng, alderspoeng og tilleggspoeng.

Enkelte utdanninger har i tillegg andre opptaksmetoder, eksempelvis intervju, opptaksprøver eller motivasjonsbrev.

NORMALFORDELINGSPRINSIPPET

Normalfordeling vil si at karakterene fordeler seg på en gitt måte over tid. Dersom karakterer er gitt etter normalfordelingsprinsippet, ville karakteroversikten fra A-F sett slik ut:

¹ Fullstendig oversikt over rammeplanstyret utdanninger:
<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/rammeplaner-for-hoyere-utdanning/id587302/>

Kunnskapsdepartementet (KD) har bestemt at institusjonene ikke skal bruke normalfordelingsprinsippet når det settes karakterer på eksamensoppgaver.

KVALITETSREFORMEN

[Kvalitetsreformen i høyere utdanning](#) er en reform som ble vedtatt av Stortinget i 2001, og iverksatt ved samtlige høyere utdanningsinstitusjoner ved studiestart i 2003. Reformen var en del av den norske oppfølgingen av Bolognaprosessen, og skulle gi studentene bedre utdanning, forpliktende studieplaner, bedre veiledning og bedre studiefinansiering.

INKUBATOR

En inkubator er en avdeling/organisasjon som skal bistå virksomheter som forsøker å etablere nye innovative forretningsidéer, eller etablere nye kompetanseintensive bedrifter.

Inkubatorer disponerer ressurser som kan stilles til disposisjon for entreprenører som forsøker å lykkes med å realisere innovasjoner og å skape ny virksomhet. Det kan være kontorfasiliteter og administrative tjenester, hjelp til utviklingsutvikling eller bistand med å søke om finansiell støtte fra eksempelvis Innovasjon Norge eller Norges forskningsråd (NFR).

NORSK FORSKNINGSRÅD (NFR)

Norsk forskningsråd (NFR) er et regjeringsopprettet råd og strategisk organ som er ansvarlig for å fremme og markedsføre norsk forskning i innland og utland, forvalte forskningsmidler, fordele stipender og gi styresmaktene råd i forskningspolitiske saker.

SFU OG SFF

Sentre for fremragende utdanning (SFU):

Sentre for fremragende utdanning (SFU) er en ordning der man har som mål å støtte opp under gode utdanningsmiljøer som kan oppvise fremragende kvalitet og innovasjon i utdanningen. Ordningen skal stimulere til at fagmiljøer utvikler undervisnings- og læringsformer på bachelor- og master nivå, samt stimulere til økt forsknings- og utviklingsbasert (FoU) undervisning. Det er NOKUT som tildeler utvalgte utdanningsmiljøer sentre.

Senter for fremragende forskning (SFF):

Senter for fremragende forskning (SFF) er en ordning som administreres av forskningsrådet der man har som mål å støtte opp under langsiktige forskningsprosjekter med store bevilgninger over en lengre periode. Universiteter, høyskoler og forskningsinstitutt kan tre ganger i året søke til forskningsrådet om å bli tildelt tittelen som SFF og derav få midlene som muliggjør en langsiktig satsning på et utvalgt forskningsfelt. For å få tilslag er det et viktig kriterium at prosjektet skal holde høy internasjonal standard.

RÅD FOR SAMARBEID MED ARBEIDSLIVET (RSA)

I 2008 fikk alle universiteter og høyskoler, gjennom stortingsmelding 44 «utdanningslinja», beskjed om å opprette Råd for samarbeid med arbeidslivet (RSA). Rådet skal være sammensatt av ansatte fra utdanningsinstitusjonen, studenter og aktører fra arbeids- og næringsliv. Målet med RSA er å styrke forholdet mellom høyere utdanning og samfunnet. Rådene skal være et forum der arbeids-

og næringsliv gir råd og innspill til hvordan utdanningsinstitusjonenes utdanningsprofil og -tilbud kan møte deres kompetansebehov.

KVALITETSSIKRINGSSYSTEM

Alle utdanningsinstitusjoner skal ha systemer som sikrer at kvaliteten på de utdanningene som tilbys er god. Systemene skal bidra til å synliggjøre god kvalitet, avdekke sviktende kvalitet, gi kontinuerlig kvalitetsforbedring, samt være utviklende og dynamisk. Systemene skal inneholde rutiner for kvalitetsarbeid knyttet til emner og studieprogram, forskerutdanning og administrative tjenester, samt rutiner for opplæring og oppfølging av ansatte.

For at samfunnet kan ha tillit til at kvaliteten i høyere utdanning er tilfredsstillende, har NOKUT i oppgave å føre tilsyn med og bidra til å utvikle kvaliteten på alle norske utdanninger og institusjoner.

NOKUT

Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen ([NOKUT](#)) er et faglig uavhengig organ under Kunnskapsdepartementet. Deres formål er å sikre og fremme kvaliteten i høyere utdanning. Det er NOKUT som vurderer hvorvidt for eksempel en høgskole kvalifiserer til å bli universitet eller om for eksempel ingeniørutdanningen eller førskolelærerutdanningen er bra nok.